

verò tempus usque ad diem signatæ supplicationis, quæ fuit 16. Decembris sequentis, quamvis emerferit fama futura suppressionis gratis tamen imputatur emperoribus eos aliquod omisisse, ad quod obligati essent, non solum quia fecerunt diligencias extrajudiciales, tam requirendo Dominum Cardinalem pro restitutio[n]e ordinis, quam procurando, ut mihi supponitur nō sit tractat in Dataria, sed etiam ex quo tritum est, post per secula emptiōnem non esse amplius penitentia locum, non solum ex consuetu[m] in materia officiorum, ut testantur practici mercatores Curiae, sed etiam de jure, Rota dec. 58. n. 3. p. 1. rec. Sicut nihil potest ei oppositi, contradictionem injuriam non procurarunt, vel diligenter non profutaron non adhibuerunt, Mantic. dec. 30. n. 3. Rota coram Penia dec. 37. n. 10. & dec. 45. n. 6.

60 Minus relevat, quod postquam in Congregatione fuerat relolutum: signandam esse supplicationem Eminentissimi Chishii, Dominus Subdatarius dixerit R.P.D. Curfio, quod erat apponenda clausula, Cura approbationem pretii scutorum 23000. quia hinc magis corroboratur bonum ius hujus partis, si enim suiflet signata supplicatione cum dicta clausula, emptores non poterant aliquid de pretio amittere, quod certè a Domino Palazefeo non sufficit solutum, dum ordo solutionis, & acceptatio processerant correptivè ad liberam admissionem resignacionis, non autem qualificatam, aut præjudicialem. Quapropter dicta verba Domini Subdatarii non affectebant Dominum Curfium, nec illi onus aliquod affectabat scientijs suis eis falsum, carent facultate contradicendi, praesertim quia supplicatione in effectu non fuit signata cum dicta clausula, sed liberè, ex quo fit ut factum in contrarium subfecerunt tollat verba precedentia, Mantic. dec. 146. num. 4.

61 Concludit ergo, quod dum post discussionem factam in Congregatione, an ita resignatio esset liberè, vel ne admittenda pro dicto pretio scutorum 23000. optimè noto, tam ipsi congregantes, quam Ministeris Datariae quod est organum Sanctissimi, dum inquam Sanctiss. Dominus Nostro placuit, talem resignationem liberè admittere, ab illo quia ultra præservativa, quoad quantitatem pretii, quod imminentia jam supplicatione, erat restitendum, immo non obstante quod Domini Principales mei, ut supra dixi, procurasse, quod recuperetur in Dataria nihil transeat, utique non video, quomodo Camera impugnare velit restitucionem dicti integræ pretii, & subfinire, quod vigore talis supplicationis à Sanctissimo signata, emptores hadie solvant premium scutorum 23000. Eminentissimo Chishio, & eis recuperent folia facta 14000. Hoc enim modo, sub fide publica Principis fallerentur emptores, quod esset absurdissimum, ad tradita per Cyriac. contr. 29. i. 29. & 30. ubi quod ex facto Principis nemini laqueus inici debet, & ejus auctoritate non convenit quemquam decipi, vel circumveniri, quod etiam ponderavit R. P. D. de Luca in dicto secundo eius discursu §. fin. ubi concludit pro non dimissione dictæ resignationis, quia inquit Immunitate supplicatione id efficit fallere publicam fidem, tanquam per speciem approbationis pecuniam, cuius immunitas reprobat. & Princeps se constituerit in obligatione reficiendi illud plus, ad quod non tenetur, & nihil obstante, quod ita resignatio conclusa fuerit per mensum, & ultra prius, &c.

62 Postremo resipicere Secretarius Domini Marchionis Ruspoli adverterendum est, quod in fin. Motus proprii suppressionis declaratur, sub restitutio[n]e pretii officiorum Poffessoribus facienda, non comprehendit illum, seu illos, qui ratione gravis etatis, juxta Datariae stylum, & observantiam ad Officium, resignationem non adiungentur, cui, vel quibus remaneant falsa iura, pariter a Domino Thebaario, de voto Rotæ, examinanda, & decidenda.

63 Quamvis igitur Dominus Marchio Princeps nosferit in gravi etate constitutus, nihilominus eidem de beur premium proprii Officii, juxta valorem currentem, ex supra deductis. Balla enim Piana mandat singulis Secretariis viventibus de tempore suppressionis restitu[i] integrum premium. Ergo five obincens Officium sit senex, si ve juvenis semper ei est restitendum premium proprii Officij a Papa suppressi.

64 Neque relevat quod de stylo Datariae fenes gravis etatis non admittantur ad recompensationem vacabilium. Primo quia hic non versamus in resignatione, sed in suppressione Officij, quo casu præcisè B. Pius iusit singulis Secretariis viventibus de tempore suppressionis restitu[i] integrum numer. 2. verific. & de locis Montium lib. 2. maximè

grum premium eorum Officij. Unde cum B. Pontifex non excluderit fenes gravis etatis a recuperatione pretii, sed generaliter omnibus Officialibus, tunc viventibus, illam ingulserit, nullatenus potest hodie in actu suppressionis tale gravamen fenibus irrogari.

Secundo, quia dictus stylus Datariae est restitutus ad reservationem, quæ à fenibus de brevi morituris fieri possent in fraudem, & præjudicium Datariae, & ad cuius beneficium vacaret Officium. Ideo non potest, nec debet hujusmodi stylus extendi ad alios actus proprii diversos & præsternit ad suppressionem Officij vacabilis, quæ cum fiat voluntariæ ab ipso Papa, cessat scrupulus præsumptio fraudis, vel præjudicij Datariae; alias lequeretur intollerabile absurdum, quod scilicet hujusmodi fenes fine eorum culpa, vel facto remaneant privati Officio pretii, & emolumenta.

Et hinc videmus, quod in tot antecedentibus suppressionibus Officiorum vacabilium per Romanos Pontifices ordinatis, nunquam Camera habuit hanc prætentio[n]em denegandi restitucionem pretii fenibus, quantumvis decripsit, sed indistincte omnibus Officialibus viventibus restitutum fuit premium proprii Officij, ut evenit in suppressione Officiorum Cappelle, & Montium vacabilium in Ponificatu fel. mem. Alexandri VII. in quibus plurimi fenes, abfuge ullo dubio erant comprehensivi. Demum dicitur quavis umbra difficultatis ex ipsa Bulla erectionis Innocentii Octavi, in qua, ut sapienti dixi, Sanctitas Sua exp̄r̄s voluit, ut Secretarii liberet de eorum Officij disponere valent, nec quavis ratione per Romanum Pontificem posse aut debeat resignatio denegari, vel differri, etiam si resignantes ipsi infirmi, & verisimiliter infra viaginta dies defecurint forent, & decederent.

Si ergo non posset impediri resignatio hujus Officij facienda ab Officiali moribundo, qui postea statim decesseret, ex quo in resignatione hujusmodi Officiorum non habet locum regula de 20. qui ex superadditis Papa derogavit, quanto minus posset impediri resignatio facienda à fene bone valetudinis quantumvis gravissima etatis, ex quibus evidenter aequitatem, quod quemadmodum in officiis Officij non poterat prodere stylus Datariae circa resignations à fenibus facienda, attenta dicta clara lege, & pacto. Summi Pontificis in contrarium vigente; Ita à fortiori, dum Sanctissimus Dominus Nostrus dicta officia suppedit, nullo pacto potest Camera, sub prætextu dicti stylus Datariae, evitare restitucionem dicti integræ pretii. Secretarius Domino Marchioni Ruspoli, quamvis in gravi etate constituto, omnino facienda.

Merito, &c.

Cyprian Turchus.

Particula decisionis superioris allegata.

R. P. D. T A Y A.

Romana Locorum Montium.

Luna 28. Junii 1651.

Aut valido, aut invalido Judicio, &c.

Q Uia ex facto hi emptores emerunt à licitatore, adeoque, in loca montium confitunt in iuribus percipiendi annum redditum perpetuum ex publicis redditibus apud Cenc. de cens. 9. 26. n. 13. Chœl. in Cult. bon. regim. c. 34. art. 12. ab initio. &c. Tunc iure speciali, præcipue fel. mem. Urbani Octavi Constitut. 154. ibi: Quaecumque alia onerosa, seu vincula realia, vel in re scripta, aut rei persecutoria super Montibus, &c. que tantum jura cum Princepe, non sunt in libero commercio, abfuge ejusdem Princeps afferunt, praefari solleto per officiale ad id deputatum, quo accedente transiunt in empotem, & resignatarium libera ab omni hypotheca, & alio vinculo, cui penes venditorem affecta essent, quia singulare vendentem, vel resignantem illa refutare in manibus ipsius Princeps, ita ut sequatur extinctio. Deinde quod ratiocinio occultum nova confirmationis illa de novo confitit, & conferri emptori, seu resignatario recipienti immediate ab ipso Princeps, perplicissime apud D. de Luca de Regal. disc. 26. num. 2. disc. 27. num. 2. disc. 28. n. 2. & 3. & disc. 29. num. 2. & disc. 38. n. 6. & disc. 40. num. 3. & disc. 43. n. 12. & 13. cum allegatis, præcipue dicto disc. 26. dicto numer. 2. verific. & de locis Montium lib. 2. maximè

Rota

Rota dec. 77. n. 20. p. 6. seu coram Merlin. dec. 533. num. 19. C.

alias Mundus litibus in volvatur, Posth. de subbast. in addit. ad inspec. 54. n. 15. & Cutell. dec. 22. n. 26. maximè Affid. dec. 190. ad finem.

Accessit duplex ratio privilegiis supra scriptis, etiam urgendo per se, videlicet altera publice utilitatis turò hujusmodi emperor. putantur emere, & ementum à legitimis venditoribus, & publicis Montibus, ut supra, nam præter publicum utilitatem, strictam rationem insuper habemus direc[t]i Monti Pietatis, vel alteri publico Banco, ut solvatur tanta pecunia ei, qui liberet tota Montium resig[n]atur. Et ea pars libet tota Montium resig[n]atur super libera resig[n]atione, abfuge aliqui notitia persona, quae resig[n]at. Unde dicta libertas est præcisè necessaria, & alias publica eluti remunerent illam fequentes, ita D. de Luca d. disc. 38. num. 6. vers. altera in idem, & disc. 39. ad fin. vers. quod aucto[rum] contra premissa.

Maxime absurdum, absurdissimum, quod si triginta annis loca Montium ab uno anno suo, & bona fide mente ab ignoratis debitoribus, seu potius ab ipso Monte per ignoratos resig[n]antes, & alium, & alias centies transfrerent, domina in incerto essent, & evicti tot obligationibus subfecerent, cum concurrat aequitas, ne

ROMANA PRETII SECRETARIATUM A P O S T O L I C O R U M . Q U A R T A J U R I S .

S U M M A R I U M .

- 32 Liberalitas, & munificencia est virüs Principum particularis.
- 33 Jusque semper in Principe presumuntur.
- 34 Princeps non potest suas revocare donationes, sine competenti pretio, & compensatione.
- 35 Resig[n]atorii, qui fecerit unum fidem Principis, non autem resig[n]antur, non sunt pretio per solitudo fraudandi.
- 36 Alius resig[n]atur publicum commercium.
- 37 Princeps ex publica utilitate, seu necessitate auferent rem propria alicui, tenet etenim refundere precium, & reficerem omnia damnam per eum passa.
- 38 Quod etiam procedit in suppressione Officiorum.
- 39 Princeps justus dictus illud, quod non ex præterita emptione, sed ex præsenti estimatione constituitur.
- 40 Augmentum, & detrimentum pretii cedit beneficio, vel domino illius, qui est Dominus.
- 41 Ad quoniam spedit damnum, spicilegium etiam debet augementum.
- 42 Princeps, qui poterat conseq[ue]ti temporis beneficium, jumentum non est, quod eiusdem recusat inconveniunt.
- 43 Evictione sequitur restitendum est pretium currens, non illud, pro quo fuit facta vendita.
- 44 In retroversione attenditur pretium de tempore, quo res retrovenerunt, non autem de tempore, quo iuvitum fuit padum retrovenerendi.
- 45 Officia, reprobata coram, que concernunt interesse burse, & equiparantur bonis aliquidibus.
- 46 Princeps non potest sine compensatione auferre dominium, & jus privat, free illud si utile, free directum.
- 47 Procedit etiam in Officis.
- 48 Princeps per viam legis, potest ex causa publica utilitatis auferre jus privatorum abfuge solutione pretii, seu compensatione.
- 49 Dammodo tamen publica utilitas, & necessitas sit talis, ut ei aliter accurri non possit.
- 50 Non sufficit promoto publice utilitatis præjudicium aliquorum, vel utilitas patrimonii, & fisci.
- 51 Dec. Capit. Lat. 188. explicatur.
- 52 Sublatio fundo possunt diminui redditus fiscalia.
- 53 Contradic[us] successus qui tradit[us] temporis sit factus ini quis, potest per Principe[m] ad aequitatem reduci.
- 54 Observantia non iurat, quales concurrit altera obseruantia in casu contrario.
- 55 In concursu duplicitis contrarie obseruant[ur] semper prævalere debet ea, que est conformis iuri dispositioni.
- 56 Conflituo aliquod demandans intelligitur, rebus fictis.
- 57 Prærogativa concessa pro favore, & ampliatione, revertenda non sunt in edictum, & diminutionem.
- 58 Pactu redimenti, seu extingendi Officia Secretariatum non legitur expresso conventione in Contra-

- privilegiis, & si permitteretur, nunquam in privilegiis, & tantum in eis supponitur redimendi facultas.
- 59 Non est verisimile Beatum Pium derogare voluisse disputationi juris communis.
- 60 Primum, & fructus Officiorum sunt in commercio, ideoque quodam commodatatem, & evolumen alienari possunt, etiam sine licentia Papae.
- 61 Titulus potest refidere penei unum, & dominum penes alterum.
- 62 Consentens Papa, in officiorum resignatione requiritur ad hoc, ut Papa sciat per cuius obitum Officium sit vacatum.
- 63 Verbum habuisse comprehendit eos, qui simplicem infidem, usum, & detemponem de factu acquisiverunt.
- 64 Gratia perficit ex sola signatura Papae.
- 65 Etiam si super ea facta non fuerit litterarum expeditio.
- 66 Et si postea Papa moriatur gratia non exspirat.
- 67 Dicito quavis omnes casus, etiam improprios, complectitur.
- 68 Litterarum expeditio super gratia signata, tempore non suscepit, nullo modo potest impediari.
- 69 Post contractu perfectionem, non est amplius locus contentio.
- 70 Post contractu perfectionem, non est amplius locus contentio.
- 71 Diligentia omisna non obstat, sed habibita profutura non erat.
- 72 Sub Principiis, publica fide, quemque decipere, & cludere non concordet.
- 73 Soluta facta de moneta proxime reprobanda, sciente debitore, cum non liberat.
- 74 In suppressione huiusmodi Secretariatum senes non sunt, excludendi a pregit consecutione.

R.P. Olivendum est integrum premium, quod quilibet Secretarius in emptione Officii erogavit; sicutdem clara, & litteralis est dispositio Bullae Beati Pii Quinti, in qua statuitur: *Collegium Secretariorum nullo tempore, extinguis posse, nisi restitus prius singulis Secretariis, tunc viventibus integrè, & ab his alla diminutio pecunias, pro quibus eos Officia emisse, aut, habuisse, confitit.* Ideocepsat omnis interpretationis quæsto, & inanis est omnis disputatio, dum habemus casum legis expressum, Riva in respons. super ff. vet. tit. de Jur. Gent. & civil. resp. 4.n.7. vers. ultimo quod, major. Sard. consil. 100. num. 13. Rota in Anconitano Bonorum 24. Mat. 1660. & Ex quo coram Reversum. Bruxellac.

Nec dicta Constitutione Beati Pontificis, & restituto pecuniarum in ea demandata refixus potest ad pecunias solutas ipsi. Dataria, ita ut non comprehendat magis illud premium, potest inter regnante, & resignantate pecunias, & solutum, qui hac interpretatione, & hic intellectus repugnat menti, & voluntati Beati Pontificis, nec non littera, & contextu litterali, & proprietati verborum ipsius Bullæ.

Etenim Beatus ille Pontifex refixus solum ad premium solutum per Secretarios existentes tempore suppressionis, ut illud integrum, & fine diminutio restituatur idem, nulla habita ratione, cui suisset solutum, quia voluit restituere Secretarius tunc viventibus, que dictio tunc connotat extremitatem temporis 4. ff. ff. de condit. & demonstrat. Socin. Jun. in l. Gallus in princ. n. 4. ff. de liber. & posthum. Rota dec. 614. numer. part. 4. tom. 3. recent.

3. Volutique restituere singulis Secretariis, id est, omnibus Secretariis, cum dictio illa singulis sit universalis, & distribuat actuum culibet in solidum. Sard. dec. 268. n. 5. Et quidem voluit, & mandavit restituere integrè, & fine diminutio pecunias per ipsos Secretarios, existentes tempore suppressionis, erogatas in emptione, seu acquisitione Officii, prout patet ex dictione illa eos, ibi: *pro quibus eos Officia emisse*, que est personalissima Barbol. dict. 103. num. 2. Rota dec. 269. n. 11. part. 5. recent. & coram Rembold. dec. 5. 196. n. 3. & referunt solum ad proxime nominata Rota dec. 689. n. 1. coram Cardinali Seraphini. & dec. 1125. n. 4. coram Coccin. Si autem restituere solum premium solutum, Dataria non restituenter singulis Secretarius integrè, & fine diminutio pecunias per ipsos erogatas, sed solum aliquibus Secretariis diminuta restituenter pecunias per ipsos soluta, contra voluntatem Pontificis, & clara verba ejusdem Constitutionis; contra quæ nulla admittitur interpretatione, quæ alias esset potius destructio legis, fer-

multoq[ue] magis, in nostro casu, amplectendus estensus favorabilis Dominis Secretariis, qui tractatur solum 15 de aliquali prejudicio Dataria, seu Principis, contra quem privilegia per eum concessa sunt late interpretanda cap. oltm. 16. de verb. signif. 1. fin. ff. de Confit. Princip. Fontanelli. dec. 476. n. 13. volum. 2. Cabed. dec. Lufstan. 117. n. 5. Rota dec. 168. num. 27. & dec. 533. n. 22. & 23. part. 14. recent.

Cetsat demum omnis difficultas reflectendo, quod licet Officia huiusmodi debentur mediante resignatione prioris Officialis, tamen re vera resignarius non dicuntur reco-

gnoscere illorum dominium, & acquisitionem à resignante sed ab ipso Princeps, qui admisit resignationem, Salgad. in labyrinth. cred. par. 1. cap. 35. num. 20. & infra R. P. D. de Luca dec. 38. n. 6. vers. Ex ea, & disc. 12. sub n. 8. vers. in Officiis enim de Regal. & latius distinguendo inter simpli- gem cectionem, factam ab ipso confessu Papæ, ac resignationem, secutam auctoritate ejusdem, probavit idem R. P. de Luca in suis doctrinissimis discursibus datis in nostris summa. num. 8.

17. Et propterē clam resignarii suum has ab ipso Princepe consentiente metiri dicantur, debent proprie haberi, ac si directe ab ipsa Dataria, non autem ab Officialibus praefatis emissent, ut profequit in dictis discursibus R. P. de Luca, addens, quod licet Camera vere premium non haberet, tenebat tamen ad illius restitutionem, ne alias à publica fide, & praxis ipsius Dataria remaneant elusi Officialis, quorum causa in concursu debet esse posterior propter dampnum maius, ac irreparabile per suppressionem illis a Camera illatum, que potius ē contra dictum in lucro, flante ingenti utilitate ex dicta suppressione refutatur.

Quamvis autem in supplicationibus non soleat fieri in vento de quantitate pretii, pro quo fuit facta resignation, non tamē ex hoc valet argui ignorantia in Papa. Tum quia ipse optimè sciebat praedicta Officia ex auctoritate Innocentii VIII. esse de sua natura venialia; tum etiam quia sufficit in hac materia scientia Officialis compendere, si ne cujus figū de resignatione precedenti non solvebantur praeterea Officiorum, habetur enim hoc casu, ac si ipse Papa scivisset, Innoc. in cap. cum dilectio de script. Costa de fadi scient. & ignorant. in p. 72. n. 9. & seqq. Cyriac. contr. 532. n. 29. & seqq. & contr. 533. n. 15. Rota dec. 38. 7. n. 7. part. 3. & dec. 70. n. 23. p. 8. recent.

18. Non obstat quod hoc modo Camera restitueret, quod non recipit, quando Papa ordinando restitutionem videtur voluisse, quod redetur solum id, quod accipit proper verbum illius restituere importans retroactionem ejas, quod fuit habitum: Etenim in Constitutione Piana non habetur respectus ad premium receptum a Dataria, fed esse ordinandum restitutio, juxta quantitatem solutam per Officia, quia non dicitur debet restituere pecunias receptas, sed mandat fieri restitutio de iis quæ fuerint soluta, ut pater ex illis verbis nisi restituere & c. pecunias pro quibus eos Officia &c. emisse. Proindecum datum restituere fieri debet habito respectu solutorum per Officialis, licet in Camera reddit plus, quam ipa. sciret, non tamē dicuntur improprii significative verba restitutio, dummodò redditum tantum id, quod fuit impensum, prout Beatus Pontifex ordinavit, quia respectu Secretariorum, qui solerant verē, & propriē verifierat restitutio.

19. Ideo fortius confirmatur, quia dum Papa se resultat ad tempus incertum facienda suppressionis, in quo proper verisimilem alterationem, ac variationem valoris Officiorum, videtur impossibile, quod intellexerit de pretio per Datariam recepto; quia ob supradictam facultatem resignationis Secretariis competentem, & frequentem umerum resignationem, numerat impossibilis moraliter: quod tempore suppressionis omnes emiscent a Dataria, & hoc optime sciebat ipse Beatus Pontifex, & nihilominus volunt omnibus Secretariis, restituti pecunias integrè, & fine diminutio, & consequenter etiam illis, qui non emiscent a Dataria, ultra quod, quamvis vellemus referre ad Datariam predictum verbum restitutio, non per hoc ledere, tur significatio illius, ex quo plus reddetur, quam fuit receptum, nam etis tali calu accipendum pro solutione, quia etiam in suo proprio significatu, verbum restituere importat idem, quod solvere, vel dare, juxta text. in l. verb. reddendi 9. ff. de verb. signif. & in l. cum quidam 21. in ff. de legat. 1. & in l. mulier. ff. de condit. cauf. dat. & in l. singularia, & scrit. pet. & in l. 3. ff. de donat. inter virum, & uxorem. Hinc Jacob. Rigol. in eadem liberat. n. ff. de verb. signif. dicit non tantum eum solvisse, qui pecuniam numeravit, sed etiam, qui liberatus est, & generaliter solutionis verbum significat liberationem quoquidem factum ex text. in l. solutionis, ff. de verb. signif. Hinc condemnatus solvere, solvisse videtur, qui acceptatione liberatus est, etiam nihil dederit, l. ff. stipulatum, ff. de donat.

20. Summos autem Pontifices posse donare hujusmodi officia, & ipsorum premium, non videtur posse in dubium revocari, & idem passim soliti fuerunt Summi Pontifices hujusmodi Officia vacancia eorum conjunctis, benevolis, seu de Sede Apostolica benemeritis gratis etiam concedere, ut referit R. P. D. de Luca disc. 2. per tot. & præcipue n. 11. de Regal. Talecum concessiones, seu donationes dicuntur omnino valide, ut late probat in individualibus terminis Secretariorum Apofoliticorum, Castracan. de Societ. offic. cap. 2. num. 19. & generaliter à num. 14. & seqq. dicens, 31 quod alias foret admodum infelix conditio Principium, quando nihil pro suo libito donare, seu alienare posset, unde tempore subfinetur donatio Principis, quando non agitur de bonis donatis cum gravi damno ipsius Principatus, & Coronæ, nec de donatione successiva, & habente tractum successum, quæ tractu temporis facta sit in iniuria, & damnosa Reipublicæ, fed de donatione certe rei, & certi Officii, facta proper labores pro Sede Apofolica suscepimus, & supportatos, & alijs iustis de causis, alijs misera esse Principum conditio, & longe inferior, quam pri-

21. Ideo fortius confirmatur, quia Officia auctoritate Pontificis restitutio: nam, cum tali calu non soleat fieri directus aliqui certe perforce, solutio, quia non potest effectuari, nisi mediante fide Ministri Datariae super resignationem, debet referri ad ipsam Datariam, illaque impugnari tanquam approbanti personam, cui facienda est solutio, singulare enim quod refringens officium refusa verit in manibus Principis itau sequatur extincio, deindeque per actum occupatum de novo constitutiar, ac à Princepe tradatur resignatio, seu emptori, qui propterea ipsi Principi conletur solutionem facere, à quo officium recepit immediatè, ut

22. Eoque facilius, quia Officia auctoritate Pontificis resignatur: nam, cum tali calu non soleat fieri directus aliqui certe perforce, solutio, quia non potest effectuari, nisi mediante fide Ministri Datariae super resignationem, quando nihil pro suo libito donare, seu alienare posset, unde tempore subfinetur donatio Principis, quando non agitur de bonis donatis cum gravi damno ipsius Principatus, & Coronæ, nec de donatione successiva, & habente tractum successum, quæ tractu temporis facta sit in iniuria, & damnosa Reipublicæ, fed de donatione certe rei, & certi Officii, facta proper labores pro Sede Apofolica suscepimus, & supportatos, & alijs iustis de causis, alijs misera esse Principum conditio, & longe inferior, quam pri-

privatorum, si non haberent facultatem donandi, aut disponendi alicui, & liberalitatem exercendi, & munificientiam, que est virtus Principum particularis, Cyriac contr. 402. n. 40. cum duobus sequentibus, Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 6. num. 16. Autun. de Donat. Regal. lib. 1. cap. 2. sub num. 20. in fine, vers. Hoc autem causa, cum sequenti teneri Principem auferentem rem alicui ex publica causa solvere pretium, & estimationem rel, & condignam praefare satisfactionem, & cap. 13. num. 11. vers. confirmatione, Pheb. decr. 94. num. 19. et seqq.

Et in terminis suppressionis Officii Franc. Marc. decr. 183. n. 3. & seqq. per tot. par. 1. quae referit, & sequitur Fra. 38. fol. de Regim. Reipubl. Christian. part. 1. lib. 3. disp. 5. num. 42. proprie principium, & vers. idem intelligo, & vers. idem adato.

Debetur itaque pretium currens tempore suppressionis, 39 quia pretium iustum aequivalens, & correspondens danno, quod patitur quilibet de Collegio ob suppressionem ejusdem, illud dicunt, & reputant, quod non ex præterita emptione, sed ex præsentis estimatione constitutum ad text. in l. 3. fol. 1. dicitur, si de jure sicut, folio in fin. verbis potest valere, C. de R. Roland. conf. 71. num. 14. & seqq. lib. 3. Beccouf. conf. 171. n. 15. & seqq. lib. 2. Peregrin. de Jure sicut, lib. 6. tit. 4. num. 8. vers. Intellige iustum pretium, Gratian. decr. 545. num. 9. decr. 76. num. 40. & seqq.

Erat autem tunc quia tam augmentum, quam detrimentum 40 pretii, quod regulariter evenit ex longo temporis intervallo; vel majori, aut minori pecuniarum affluentia, semper credit danno, vel beneficio illius, qui principale pretium, seu pecuniam impedit, & est Dominus, l. s. conveniens, & l. etiam in fin. C. de jure. Rota coram Carilli. decr. 148. sub num. 4. vers. Unde fit, & in punto Officiorum vacabilium decr. 179. num. 1. & seqq. par. 1. recent. & in Romana Officii Cursoriatus 15. Februario 1675. s. Ex quibus sequitur coram R. P. D. Ubago, & in notris precisis terminis optimis probat Fagnan. in cap. ex epistola, n. 10. vers. De ventendo ad primum cum seqq. de probat.

E sic ut pretium dictorum Officiorum erat incertum, 41 & poterat etiam decrecere, quo easum dammum spelleret acutum fuit, non autem privati Officiorum, resignare debent, cum quo, utique nihil egerunt, cum ipso solo Principe tractantes, & contrahentes R. P. D. de Luca. dicitur. 2. num. 10. & 17. & dicitur. 3. num. 6. vers. Ex ea vita ratione, & vers. Altera de Regalib. Et in eodem titul. dicitur. 163. n. 12. & firmavit Rota in dicta Locorum Montium 28. Januarii 1671. s. Maximè confederato, coram R. P. D. meo Taya, 42 ac majus profecto refutaret absurdum, atque inconveniens respectu illorum, qui Officia non haberent immediate per Donatarii resignationem, sed eorum, qui ab ipso Donatario emerint, qui hoc modo tollerent illa facilis libertas præcisè in his contractibus necessaria, & deliteretur publicum commercium hujusmodi officiorum, in evidens, & maximum totius Camerae detrimentum, dum Officia centes. in alium atque alium translati non sunt terti. Domini illorum, prout confidat eadem Rota in dicta Romana Locorum Montium, s. Maximè abjurandum.

Atque haec comprobantur exemplo evicti, nam 43 evictio sequuta restituendum est pretium currens de tempore evicti, non illud, quando fuit facta venditio, l. costare la. ff. de evict. l. si in situ, ff. de action. empti. Bart. in l. Titus la. 1. in 2. notab. ff. de confit. pecun. Surd. conf. 52. n. 50. & seqq. Rota decr. 13. n. 1. part. 4. divers. & in recent. decr. 22. 7. n. 3. & seqq. par. 5. tom. 2. & eorum Bich. decr. 29. n. 13. & decr. 31.4.

Prout etiam in retrovenditione, quando alter non esset 44 conventionem, attendit pretium attento tempore retrovenditionis, non autem tempore pasti, seu promissionis de retrovendendo Balc. in l. 1. n. 30. C. com. de leg. Surd. d. conf. 52. num. 47. vers. postremo si dicatur cum seqq. Menoch. conf. 66. sub num. 8. vers. Et accedit, Hermofili ad Lopez. tit. 4. fol. 1. sub n. 5. vers. quid si venditio, & in terminis per hac similia, & alia argumenta si arguit, & docet Menoch. d. conf. 66. per tot. & in terminis individualibus Fagnan. d. cap. ex epistola num. 12. & seqq. & signatur n. 6. de probat.

Nec quidquam facit, quod hujusmodi Officia repudentur, 45 & connumerant inter ipsius Principis regalia, prouideant, ne omnia damna hac occasione passa Archidiac. in cap. per principalem 9. par. 2. Gozadini conf. 5. n. 12. Dec. conf. 2. 17. sub num. 6. vers. postremo. Eugen. conf. 50. n. 29. lib. 1. Socin. Sen. conf. 266. num. 55. vers. Respondeo in primis lib. 2. Nata conf. 121. n. 16. cum seqg. Roland. conf. 69. num. 16. & seqq. per tot. lib. 2. & conf. 81. num. 2. & seqg. & num. 9. & infra lib. 3. Peregrin. conf. 16. n. 1. lib. 1. Graven. ad Gail. observ. 2. lib. 2. conclus. 56. conferv. 2. per tot. Valaf. confit. 22. num. 6. Tabia rubr. de confit. Princip. cap. 1. num. 75. Marteng. lib. 5. recompl. tit. 10. lib. 6. Petr. de pofit. Princip. post cap. 32. in 7. qu. n. 49. & seqg. fol. mibi 143. Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. n. 32. & seqg. Cancer. par. 3. cap. 3. num. 8.3. Solorzan. de jur. Ind. tom. 2. lib. 2. cap. 7. num. 55. & seqg. Oliva de foro Eccles. par. 2. quae. 35. num. 16. Grat. d. decr. 89. num. 12. vers. Additur, & sub num. 29. cum duo posit

possit auferre Officium idem Antun. d. part. 2. d. l. 1. cap. 13. n. 12. Solorzan. de jur. Ind. tom. 2. lib. 2. cap. 2. num. 55. Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 4. n. 32. & seqg. Cabed. decr. 20. num. 5. par. 2. Martin. Mager. de Advocat. Armar. cap. 6. n. 190. cum seqg. Rovit. conf. 69. n. 51. 53. lib. 1. Noguerol. alleg. fiscal. 19. n. 18. 20.

Non obstat quod Principes per viam legis ex causa publice utilitate possit Ius, & Dominium privatorum auferre ab ipsius solutione pretii, aut alterius compensationis, ex Capyc. Latr. decr. 188. folia ex adverso adduci, quia non potest considerari universalitas in suppressione Secretariatum, sicut, nec publica utilitas, nam publica utilitas, & necessitas ad effectum, ut propter eam possit per viam legis dominium, & Ius alterius auferri, ab ipsius solutione pretii, debet esse talis, ut nisi sita, aut hoc tantum præcilio modo occurratur, aliter fieri non posse, undi timeretur periculum in publico Principatus, i.e. Regni statu, ut declarat Antun. de donat. Reg. tom. 1. par. 1. cap. 11. num. 68. cum seqg. Greven. de Gal. conclus. 56. num. 6. & 8. lib. 2. Larea allegat. fiscal. 3. num. 26. ita ut non sufficiat præjudicium aliquorum, nec utilitas Patronum fieri Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 4. n. 356. Autun. de donat. Reg. d. lib. 1. d. cap. 11. sub n. 32. vers. Intellige iustum pretium, Fagnan. in dicta Solorzan. de jur. Indiar. n. 2. lib. 2. cap. 2. n. 70. cum seqg.

Dicit autem decr. 188. Capyc. Latr. non applicatur causa nostro, quo loquitur in contractu habente tractum successivum, & ab initio levito, seu tractu temporis facto iniquo, qui potest reduci ad aquitatem, & quia Regia Camera coacta fuerat tumultibus popularis Gabellas definitas pro foliis fiscalibus collere, & consequenter deficiebant illo causu redditus definiti pro fructibus, quibus propter eius sublati, recte potuit diminui redditus fiscalium, ut sapere contingit in fructibus Locorum Montium, etiam hic in Urbe, ut per R. P. D. de Luca dicitur. 19. 3. Regal. & contractus successivus semper potest per Principem reduci ad aquitatem, & justitiam, & tractu temporis fit factus iniquus, cap. suggestum, cap. dilect. de Decim. Solorzan. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 1. d. cap. 2. num. 72.

Et pariter non applicatur exempla de locis montium, ac de quibusdam Officiis Capella Pontificie, aliique similibus; quo enim ad loca montium militat ratio omnino diversa, quia tempore in carum elevatione constitutur quantitas fixa pro respiratione, & ulterius de illis Camerae numerus successi vè disponit post primam venditionem, quia non sunt vacabili, prout sunt hujusmodi Officia, que cum non habeant pretium fixum, semper à Dataria fuerunt vendita pretio currenti, quod proinde dicunt ab ea approbatum, neque hodie potest impugnari; & quoad alia Officia supplex, sufficit dicere, quod vel non constat de tempore suppressionis illorum, pretium eis auctum, ultra illud quo fuerant a singulis Officiis empata, vel non habeant regulares redditus, ex quibus, prout in nostris Officiis, regulariter redditus, ut Officia autem post Merlin. de pignor. & decr. 116. n. 13. & seqg. & decr. 126. n. 12. cum seqg. par. 13. rec. Non est enim inconveniens, quod titulus sit penes unum, & dominium penes alterum, ut ceteris relatis notat Salgad. dicitur. par. 1. cap. 35. num. 1.

Dum autem B. Pius concorditer privilegium ut debet restituiri singulis Secretariis integrum pretium solutum, repxit illorum bursalem commoditatem; non autem ad perleum vitæ, & in cuius essent domino respectu tituli, ipsa Officia, cum hoc parum interficiat Papam, cuius confessus requiritur soluta ut possit scrii per cuius obtutum Officium sit vacuum, ut advertit Rota decr. 116. vers. cessat difficultas cum seqg. par. 4. tom. 2. recent.

Idque prædictum, attempo verbo illo generali Habuisse 62 per quia veniunt in privilegio comprehensum nedum illi qui totale dominium Officii, sed etiam qui simplicem insitum, utrum, ac de facto detinentem illius secundum erint, & redditus stipulatio ista 38. s. Habere, ff. de verb. obligat. 1. Id apud 143. ff. de verb. signif. 1. s. ff. de vi crimin. Decian. conf. 108. n. 32. lib. 3. Bartol. de clausul. infrahum. caus. 26. folio 4. n. 2. & Rota decr. 44. n. 1. coram Ubaldo.

Vero solitus omnis amaritudo, quia Supplicatio D. 64 Equitis decr. 433. n. 35. par. 5. tom. 2. recent. Praepicatum dum exempla ex adverso allegata contrariantur supradicta disputatione Juris, secundum quam restituendum debet juxta pretium currens, hoc namque causa temporis ea prevalere debet observantia, que cum iure est conformis Hondel. conf. 53. num. 29. lib. 1. Spad. conf. 25. num. 11. lib. 1. Rota decr. 33. n. 6. par. 3. recent.

Constitutio demum supradicta Beati Pii minimè contrariata hujusmodi restitutio faciendo juxta valorem currentem, quatenus enim disponit esse restituendum pretium, per singulos Secretarios erogatum, intelligenda venit, dummodo maius pretium non fuerit auctum & tempore redemptio majoris pretio vendit. & emi non poterit, ut responderet Fagnan. In d. cap. ex epistola sub num. 1. vers. idque non obstante pasto cum duobus sequentibus de probat. Ita verba constitutionibus intelligentur præsuppositive, & favore Secretariorum, ut non possit minus pretium restituui, quam fuerit solutum, & pro quo Officiales Secreta-

riatus habuerint, sed non tollantur, quin debeat persolviri majus, si tempore redemptio fit maius, ne redemptio fiat cum damno ipsorum Secretariorum, & Constatu 57 ipsorum favore, & pro ampliatione privilegiorum condita, retoretur inodium, & operetur diminutionem contra text. in l. bac saluberrimus. C. de Preposit. Agent. lib. 12. ubi Bartol. n. 2. & Joan. de Platea in 2. notab. Ialon. conf. 59. n. 9. & seqg. lib. 3. Alex. conf. 32. num. 2. & seqg. lib. 5. Hondel. conf. 71. n. 54. lib. 2. Rota in recent. par. 4. tom. 3. decr. 71. n. 7.

Quo magis, quia tam dicta Constitutio Beati Pii, 58 quam illa fel. recordationis Innocentii Octavi non continent conventionem super redemptio, & extinctione facienda, quasi ita fuerit conventum cum Secretariis, sed solom le habent præsuppositive, ut tradit Fagnan in dicta cap. ex epistola num. 10. de probat. Ideo extinctio, & restitutio pretii facienda est juxta disputationem Juris communis, ita exigente, ut dicitur, publica utilitate, & necessitate, cui non est verisimile illum B. Pontificem derrogare voluntate, & ita præjudicare Secretariis, ut augumentum pretii restituiri, & solvi non debet, quod alias sublatione Pretii habuerint, ex latè superius adductis.

Ex quibus omnibus patet esse superfluum particularem 59 disputationem super Officium D. Equitis Accajoli R. P. D. Cursi, & D. Abbatis Lecci, & D. Marchionis Ruspoli,

cum sit restituendum pretium iustum omnibus, secundum valorem Officiorum tèpore extictionis. Ceterum quādā disputatione effet suscipienda, venit profectò definienda favore dictorum DD. Officium.

Et quidem, quod D. Equitem Accajolum nihil videatur obstat, quod periculum vite in ipsum non fuerit translatum per licentiam Papæ, quia memorata Constitutio B. Pii non dicit esse restituendum pretium illi, qui titulum Officii ejusque Dominii acquisiverit cum auctoritate Papæ, vel Dataria, sed illi, qui Officium emerit, aut alteri habebit; Officia autem possunt emi, & vendi, etiam ab aliis que titulo, & fructuum sunt in commercio, etiam abisque licentia Papæ Gratian. d. cap. 66. n. 16. & seq. Salgad. in labyrinth. cred. par. 1. cap. 35. n. 5. R. P. D. de Luca dicitur. n. 8. & dicitur. n. 8. & dicitur. n. 3. & seqg. de Reg. Rota decr. 114. n. 9. cum seqg. post Merlin. de pignor. & decr. 116. n. 13. & seqg. & decr. 126. n. 12. cum seqg. par. 13. rec. Non est enim inconveniens, quod titulus sit penes unum, & dominium penes alterum, ut ceteris relatis notat Salgad. dicitur. par. 1. cap. 35. num. 1.

Dum autem B. Pius concorditer privilegium ut debet restituiri singulis Secretariis integrum pretium solutum, repxit illorum bursalem commoditatem; non autem ad perleum vite, & in cuius essent domino respectu tituli, ipsa Officia, cum hoc parum interficiat Papam, cuius confessus requiritur soluta ut possit scrii per cuius obtutum Officium sit vacuum, ut advertit Rota decr. 116. vers. cessat difficultas cum seqg. par. 4. tom. 2. recent.

Idque prædictum, attempo verbo illo generali Habuisse 62 per quia veniunt in privilegio comprehensum nedum illi qui totale dominium Officii, sed etiam qui simplicem insitum, utrum, ac de facto detinentem illius secundum erint, & redditus stipulatio ista 38. s. Habere, ff. de verb. obligat. 1. Id apud 143. ff. de verb. signif. 1. s. ff. de vi crimin. Decian. conf. 108. n. 32. lib. 3. Bartol. de clausul. infrahum. caus. 26. folio 4. n. 2. & Rota decr. 44. n. 1. coram Ubaldo.

Vero solitus omnis amaritudo, quia Supplicatio D. 64

Equitis decr. 433. n. 35. par. 5. tom. 2. recent. Praepicatum dum exem-

pla ex adverso allegata contrariantur supradicta disputatione Juris, secundum quam restituendum debet juxta pretium currens, hoc namque causa temporis ea prevalere debet obseruantia, que cum iure est conformis Hondel. conf. 53. num. 29. lib. 1. Spad. conf. 25. num. 11. lib. 1. Rota decr. 33. n. 6. par. 3. recent.

Constitutio demum supradicta Beati Pii minimè contrariata hujusmodi restitutio faciendo juxta valorem currentem, quatenus enim disponit esse restituendum pretium, per singulos Secretarios erogatum, intelligenda venit, dummodo maius pretium non fuerit auctum & tempore redemptio majoris pretio vendit. & emi non poterit, ut responderet Fagnan. In d. cap. ex epistola sub num. 1. vers. idque non obstante pasto cum duobus sequentibus de probat. Ita verba constitutionibus intelligentur præsuppositive, & favore Secretariorum, ut non possit minus pretium restituui, quam fuerit solutum, & pro quo Officiales Secreta-

riatus habuerint, sed non tollantur, quin debeat persolviri

majus, si tempore redemptio fit maius, ne redemptio fiat cum damno ipsorum Secretariorum, & Constatu 57

ipsorum favore, & pro ampliatione privilegiorum condita, retoretur inodium, & operetur diminutionem contra text. in l. bac saluberrimus. C. de Preposit. Agent. lib. 12.

ubri. Adeo licet interim moriatu Papam, qui gratiam concepit, non tamen in dicitur expirare Gabriel.

conf. 1. n. 1. de probab. Cyric. contr. 18. n. 5. & seqg. Gonzal. ad regul. 8. folio 12. n. 4. & seqg. Rota dicta decr. 121.

Et quodammodo remanebat aliquis scrupulus, ille pror-

fus removet ut pluribus, atque reiteratis instantiis

per eudem D. Equitem factis pro admisso novæ refi-

gationis, quia utique non potuit denegari sub praetextu,

quod Collegium tunc esset de proximo supprimendum,

quia

quia Bulla Innocentii Octavi prohibet expressè quavis ratione per Romanum Pontificem denegari, vel differri receptionem resignationem hujusmodi Officiorum, in hac autem prohibitione certum est etiam hunc calum futura suppressionis comprehendendi dum Papa ultiuit dictio universalis quærit, de cuius natura est omnia includere, & nihil excludere, sed imo causas etiam impro prios amplecti, ut ceteris relatis tradit Santorell. var. resolut. quest. 48. n. 39. & ultra eum Barbofa dicit. 317. n. 6.

68 Fortius vero, quia cum supplicatione effector signata tempore non suscepit a Pontifice immediate antecessore, proinde expeditio litterarum nullo modo impediari, & denegari poterat, etiam post se menes, & quandocumque Mandatis ad reg. 10. Cancell. quest. 4. n. 8. & seqq. Cochier. num. 8. Ameden. de falso Dataria cap. 12. n. 17.

69 Ultra quod sicuti Camera, etiam post illum incertum rumorē de iusta suppressione fuisse lucrata pretium Officii hoc medio tempore vacantes, ita pariter debebant Officiales potiri eisdem privilegiis, & pacitis correptivis ob periculum amissionis Officii, quorum intuitu contraxerant, eoque magis, dum praedicta pœna fuerunt apposita habente potestatem legis condenda; proindeque vim legis habent Bartoli. in L. Cœf. 15. n. 3. in prima lectione, ff. de public. & testig. Capyc. Latr. dec. 19. n. 39.

70 Quo vero ad R. P. D. Carlum, & Dominum Abbatem Leccium nihil pariter obstat a fulta mala fides, & negligētia in procurando non solitatem pretii, quia, ut bene respondetur in facto, mala fides tollitur, ex quo, antequam aliquis tractatus, vel rumor suppressionis in Urbis auditus fuerit, jam fuerat perfecta emptio Officii, & ordo traditus Eminentissimo Ghisio venditori: Prout etiam removet negligētia ex diligētis adhibitis pro recuperando dicto ordine, quæ tamē etiam, ubi deficerent, nihil officeret, quia illi non erant profutura, nam post contrahitum perfectum non licet amplius unum partium poneat, ut est satis notum, & disponit textus in l. hec vendito in principio ff. de contrahit. emp. cum aliis abunde relatis per Rotam dec. 45. n. 8. & seqq. par. 6. recent. Quando autem diligētis non eff profutura, etiam si fuerit omnia nunquam obstat Rota dec. 37. n. 10. & dec. 457. num. 6. coram Pen. & in recent. dec. 567. n. 6. par. 1.

71 At removet quilibet difficultas quia resignatio predicti Officii fuit prius longo tempore discussa in Congregatione particulari, an effectus libere admittenda, vel ne proscutis 2300. & decinde liberis admissis, & abique ulla præservativa pretii, quod paulo post ob proximam suppressionem.

Quem iterum debet à Dataria restituī? Idēque patet, quod dictum pretium fuit à Dataria approbatum, ac per conseqētus nequit ab ipsa impugnari, ne alias emptores, qui sub publica fidu Principis, ac mediante signatura Sanctissimi contraxerunt, decepti, ac eluti remaneant contra test. in leg. 1. C. de bis, qui ven. etat. impetr. Panzirol. conf. 20. sub n. 4. Cravetta conf. 32. n. 6. Cyriac. controv. 29. num. 29. & 30. & confidat R. P. D. de Luca in d. discursu in nostro Summario, ff. finali.

Et quidem nimis inconveniens videtur, quod idem Officium externo die per Cameram in scutis 2300. appretiatum, hodie in tercia parte valoris decretat ob factum ipsius Cameræ, quæ hoc modo fessilisst emptores, sicuti dicitur de eo, qui vult solvere pecuniam, cuius immineat reprobatio, sciente debitore, Gratian. discept. 260. l. 19. Rota dec. 405. num. 2.

72 Quo denum ad Dominum Marchionem Ruspolium nihil obstat gravis illius actas, propter quam denegatur à Camera restitutio pretii; quoniam ista difficultas, etiam in ceteris Officiis vacabilibus posset considerari, utique in hisce Secretariatibus fuit sublata per Innocentium Octavium in sua Bula erectionis. Et enim dum ibi voluit Summus Pontifex, ut resignationes Secretariatum deberent à Dataria admitti, ac recipi, etiam Officiales ipsi infirmi, ac verisimiliter infra viginti dierum spatiū defecuri ferent, ac decederent, nequā profecto sub hujusmodi prætextu retardari Domino Marchioni restitutio pretii in hoc casu suppressionis; in quo potius militat major ratio, propter quam est omnino facienda eadem restitutio, quia nempe, cum suppressione fuit voluntaria à Papa, cestat ille timor præsumpta fraudis, ac præjudicij Dataria, ob quæ fuit introductus stylus non admittendi resignationes in Officiis senibus, & de brevi morituris, arque alia sequentur, quod ab aliquo eorum culpa, miseris fenis lugenter ammissis suis facultates, dum privati remanerent Officio, pretio, & emolumenti, quod effit nimis absurdum, nec unquam alias practicatum, nec minus unquam à Camera prætentum, ut patet ex aliis suppressionibus antecedenter factis, & præcipue ex suppressione Officiorum Capella, ac Montium vacabilium in Pontificatu fel. mem. Alexandri Septimi, in quibus, etiam senibus cuiuscumque statis, fuerunt restituta pretia Officiorum, prout in nostro casu fieri speramus.

Quare &c.

Jo. Baptista Arrigus Advoc.

ROMANA PRETII SECRETARIATUM A P O S T O L I C O R U M . S E C U N D A J U R I S . S U M M A R I U M .

D Iffpositio clara est velut lex servanda.

1 Verbum restituere importat obligationem restituendi acceptum, declara, ut n. 12.

2 Verbum habere comprehendit omnes modos acquisitionis & num. 52.

3 Dicitio singulis actum tribuit culibet, in solidum.

4 Actus regulari debet iuxta tempus, quo sortitus effidit.

5 Dicitio tunc denotat extremitatem temporis, in quo actus consumatur.

6 Dicitio est personalissima,

7 Privilegium contra concedentem latissimum recipit interpretationem.

8 Ejus verba non debent restringi ad tempus concessionis, sed latissime se protrahunt.

9 Resignarius obtinet officium à Dataria, non à resignante, ad instar resignationis beneficii, seu translationis pensionis.

10 Papa scire confessur, quod sit eius minister.

11 Verbum restituere aliquando importat emendationem, vel satisfactionem domini.

12 Obseruantia est optima interpres omniū dispositionum.

13 Etiamque verborum intellectus est violentus, impropus, & de jure non tenendus.

14 Interpretatio admittitur in dispositione dubia, non autem in clara.

15 Papa potest donare, & gratis disponere de Officiis.

16 Princeps miserrima est conditione si donare requirent, & eorum donationes a successoribus revocarentur.

17 Gregorius Decimus quintus sexagintaduo Officia donavit eis consanguineis.

18 Officia vacabilis de decreto Papa fieri possunt patrimonialia, & hereditaria.

19 Princeps de potestate ordinaria non potest donationem à se, vel antecedente factum revocare, seu limitare.

20 Maximē sit perpetua, & irrevocabilis.

21 Et si dictum donationem revocat, tenetur integrum valorem refundere.

22 Papa donando officium, singuliter recipisce à donatario prius, illudque posse eidem restituī.

23 Resignarii talium Officiorum dicuntur contraxisse cum Princeps, eumque solam in audorem cognoscunt.

24 Officium non potest tolli à possessore, licet predecessor iniuste Officium habuerit.

25 Publici fides, & commercium non patitur, quod emens officia teneatur gradatim usque ad originem primæ acquisitionis inquirere, an pretium fuerit Dataria solutum, vel à Princeps primo Officiali donation.

26 Publici fides, & commercium non patitur, quod emens officia teneatur gradatim usque ad originem primæ acquisitionis inquirere, an pretium fuerit Dataria solutum, vel à Princeps primo Officiali donation.

27 Princeps ad legem honestatis, & urbanitatis effinguntur.

28 Quod Princeps potest per viam legis generalis, & ex causa publica necessariis, & utilitatis concessiones grauitatis, etiam prelio non restituto revocare, est opinio controversa, & sententia negative est verior.

29 Cam

29 Cum princeps remisit partes ad Judicem, signum est legem condere noluisse.

30 Concessiones gratuitate tunc per legem generalē revocari possunt, quoties altera publica utilitatis consuli nequit.

31 Lex non dicitur universalis, quando tantummodo res ipsa certas, & determinatas personas.

32 Decr. Capc. Latr. 188. quomodo intelligenda.

33 Princeps supremus officium ex causa publica utilitatis, vel necessitatis, tenetur iustitia pretium persolvere.

34 Iustitia pretium dicitur currens de tempore suppressionis, non illud, quo de præterito empta fuerunt Officia, & num. 36. & 37.

35 Lucrum, & detrimentum cedere debet periculo Domini.

36 Pretium Officium concernens interesse bursale est in commercio, ad distinctionem pretii concernientis dominium directum.

37 Observantia ad hoc ut relevet, debet probari in casu individuali.

38 In dubio est pronunciandum contra fiscum.

39 Resolutio Princeps emanata super negotio, de quo plene cognovit, habet vim legis.

40 Verba Constitutionis Beati Pii V. demandantis restitutio pretii, quo officia empta fuisse constiterit, sunt dictiones non refringentes, non taxantibus.

41 Sunt intelligenda rebus sic flanibus.

42 Constitutione edita ad amplianda, & augenda privilegia non debet refringi.

43 Debet intelligi ut operetur aliquid ultra jus commune.

44 Frustra concedit ex privilegio, quod habetur ex juris dispositione.

45 Discretus modus loquendi nihil operatur, quoties aliquid fuit ad majorum declarationem expressum.

46 Una pars dispositionis aliam declarat.

47 Dispositio in causa omnis suppletur à iure.

48 Officia quodam præterit, & fructus sunt in commercio, & possunt alienari, etiam absque assensu Papæ.

49 Expediō litterarum nil aliquid operatur, nisi quod Papa sciat, per cuius obitum sit Officium vacaturum.

50 Verbum habere verificatur in eo, qui possessionem rei nat. eius fuit absque domino.

51 Ex signatura Papa dictr. gratia perfecta, etiam absque litterarum expeditione.

52 Resignatio admissa habetur pro imperata in oīdum Datarie cam impeditiss, vel differentis.

53 Propositum in mente retentum nihil operatur, donec trahatur in dispositionem.

54 Pacta dispositionis sunt servanda, quoties sine illis quis contraxisset.

55 Contrahentes non sunt ad impensa judicandi.

56 Fraudus suscipio celat, quando actus gestus fuit candide, & sincere tempore habili.

57 Servandum est, quod fuit concessum, licet non fuisse concedendum.

58 Solvens in moneta, quam sciebat esse reprobadam, non liberatur.

59 Post perfectam emptionem non est locus penitentiae.

60 Omitentes diligenter non profuturae in nibilo præjudicantur.

61 Senes, & infirmi equiparantur.

62 Quilibet senex præsumit vivere quinque annis, vel ad minus per annum.

R. P. E st solvendum pretium, quod uniusquisque ex Se-cretariis in emptionem Officii evagrat, ita lit-teraliter disponente Constitutione B. Pii V. in qua ampliando privilegia huius Collegio ab aliis Summis Pontificibus elargita inter cetera dispositi, non possunt illud supponi, vel extingui nisi (sunt verba præcisæ) restituere pecunias, & cum effectu singulis Secretariis, tunc vicentibus, integrè, & absque illa diminutio pretii, pro quibus eos Officia empte, aut habuisse conliterit; que dispositio cum sit per se clara, venit tanquam lex omnium ferdiana, Surd. conf. 200. n. 13. Azor. in fuit. Moral. lib. 5. cap. 23. quest. 2.

1 Rota dec. 458. n. 11. par. 4. tom. 2. & dec. 458. n. 6. par. 9. rec.

2 Nec applicari potest interpretatio ex adverso data, quod scilicet illud verbum restituī, importet obligationem restituendi somnum pretium, quod Camera recipit, & sic non fit curandum de majori quantitate soluta resignataris; Huic enim interpretatione contraria amplitudo ejusdem dispositionis, five illius integrum contextum, five per partes five rationes examinemus.

3 Accedit etiam altera viva ratio, quod scilicet hujusmodi officia, licet acquirantur per resignationem à tertii personis, tamen in rei veritate directe, & immediate concedantur à Papa, cum enim pro novam provisionem Officium concedatur à Dataria, resignataris ab ista dicitur habere causam, non à resignante ad instar resignationis beneficii, seu translationis pensionis, R. P. D. de Luca de Regibus. disc. 27. & 28. utrobique num. 2. Salgd. in labr. credi. par. 1. cap. 35. num. 20. & seqq. Rota in Romana Ap-

par-

partament. 20. Decembri 1675. g. Officium, coram R. P. D.

Taya, cum aliis infra allegandis.

Quod procedit licet in supplicationibus, quae per Papam signanter non fiat mentio de quantitate pretii, pro quo Officium fuit refugiatum; etenim pretium non solvit, qui talem potestatem controvertat, & videmus id plures practicatum, ut apud Gratian. cap. 580. num. 1. cum leg. & cap. 730. num. 52. Rot. apud Fenzon. ad statut. Urbis decr. 14. per totam, in re-

cent. decr. 197. num. 12. & decr. 303. n. 8. par. 13.

Indubitate, quavis autem habetur ab Officiali, tamen idem est ad nossum effectum, quia Dataria & Summus Pontifex mediante Officiali scivit dicitur, Surd. conf. 429. num. 34. & ibi Hodie. n. 19. Capyc. Galeot. contr. 122. n. 28. lib. 1. Cyriac. contr. 532. n. 29. Rota decr. 387. n. 6. par. 7. recent.

Neque ex predictis ladiutum significatio verbis restituere

in Bulla adiecti, quasi Camera restituere, quod non receperit. Etenim non semper hoc verbum supponit restituere.

Accidit, sed raro nostram circumstantias casum, acci-

pitur. Hinc ad rem nostram intelligi debet pro emenda-

tione, vel satisfactione damni, prout illud explicat Fede-

ric de Senis conf. 18. relatus per Cardinalem Tufcum lit-

teria R. concl. 301. n. 2. sicut etiam est intelligentium pro-

dare, solvere ad text. In l. heres meus, ff. de legat. tertio, Socci-

Sen. conf. 90. n. 21. lib. 4. ibi promissa restituere, & re-

stituere, verbum autem restituere importat idem, quod dare,

Barbol. dñs. 350. n. 2. Gratian. decr. Marsh. 147. n. 5. Rota

coram Arguelles decr. 77. n. 14. ubi pluribus comprobatur,

& materiam exornat, ut decr. 90. num. 23.

Perperam autem allegatur exadverso observantia in

contrarium; quod scilicet in causa suppressionum fuerit resti-

tutum premium Camera solutum, & non ultra. Non foli-

lum enim id non probatur, sed est converso constat de con-

trario, juxta exempla relata à R. P. D. de Luca, & à D.

Advocato scilicet, in quibus fuit restitutum premium ab

unoquaque Officiali solutum in aquitione officii, ita au-

tem observantia ponit falsum ad radices, cum ea fit opti-

ma interpres omnium dispositionum, Rota coram Buratt.

decr. 85. n. 4. & decr. 379. num. 3. & 9. Atque ei aedē de-

fertur, ut intellectus inde restitutas omnipotē tenendus sit,

quavis efficiat violentias, & necesse fore inpropriare verba,

& apparet malus, ac de jure non tenendus, Socci-

Senior conf. 145. n. 2. lib. 1. Ruin. conf. 104. n. 2. lib. 5. Rota

decr. 608. num. 6. part. 2. decr. 254. num. 8. & 9. part. 6.

decr. 211. & decr. 212. utrobique num. 7. par. 7. recent.

Objectum vero, quod aliqui ex Secretariis fructus ex-

cessibus percepient, cum quibus capitale fuerit satisfa-

cium nobis non oblat, quia præter alia fortissimas res-

sponsiones in facto adductas, omnino tollit difficultatem

Constitutio fel. mem. Innocentii Octavi, qua caverit,

quod in restitutio capitalis Secretarii factenda nullo modo,

& causa (funt verba praefixa) computari possint, aut debant

in toto, vel aliqua parte emolumenta ipsius Officii, que sunt

interim eos percepisse appareret, &c. & haec verba cum fin-

claro nullam recipiunt interpretationem, quæ solū admittitur in dispositione dubia, Bald. conf. 174. in fine lib. 2.

Azor. Institut. Moral. lib. 5. cap. 23. quef. 2. Rota decr. 78.

n. 10. part. 11. recent.

Quibus ita firmatis, quoad Officia in genere; defen-

endo ad particularia, credimus pro restitutio integræ

pretii respondendum favore RR. PP. Coftaguti, Duratii,

Nicolini, & de Aste, ac Domini Jacobi Montioni, qui-

bis per immediatam, vel mediatam resiguationem Dona-

tariorum Papæ fuerunt concessa Officia, prævia exbur-

satione pretii effectiva, tunc currentis.

Pofita enim Summi Pontificis potestate (de qua nefas

est dubitare) donandi, & gratis concedendi Officia, tam

propriis Agnatis, & Familiaribus, quām aliis quibuscum-

que sibi bene visis, Bald. conf. 451. in princ. lib. 1. Card.

Tulch. verbo Papa concl. 58. per totam, Castracan. de societ.

Off. cap. 2. n. 14. & seq. Urifel. concl. 167. num. 52. Mafrill.

de Magistr. lib. 1. cap. 18. num. 18. & 19. ubi, quod alias

servillis, & quodammodo miserrima esset conditio Prin-

cipii, si neque inter vivos donare possent, & eorum tem-

porum successores revocarentur, Peregrin. de jure

fisci lib. 1. tit. 3. num. 50. Cyriac. contr. 402. n. 40. Casti-

de conf. ultim. volum. lib. 5. cap. 89. n. 8. & seqq. Quod,

& plures practicatum videmus à Summis Pontificibus

ut ut donatione facta à fel. mem. Gregorio XV. de 62. Of-

ficiis testatur R. P. D. de Luca de Regal. discr. 2. num. 11.

& loquendo de istimis Officiis, Castracan. dñs. 29. cap. 2.

num. 19. Gratian. cap. 891. num. 14. & 28. ubi quod diffi-

cultas cadit in voluntate, non in potestate, congruique

19 aliud simile exemplum, quando Summi Pontifices Offi-

cia vacabila efficiunt libera patrimonialia, & ad quoscumque extraneos transitoria, hoc enim casu dicuntur illorum pretium, quod ad Cameram revertetur, donare hereditibus, & tamen nemo est, qui talem potestatem controvertat, & videmus id plures practicatum, ut apud Gratian. cap. 580. num. 1. cum leg. & cap. 730. num. 52. Rot. apud Fenzon. ad statut. Urbis decr. 14. per totam, in re-

cent. decr. 197. num. 12. & decr. 303. n. 8. par. 13.

Inde sequitur, quod procedendo cum terminis simplicis potestatis intra limites juris regulanda (ad differentiam 20

supremæ, & abolutæ potestatis, quam nolle adhibere

Sanctissimus Dominus nost. rebus summa pietate declaravit) debeat hæc donatio romanere, nec posse præjudicium ullum. Officialis inferri, Gonzal. ad regul. 8. Cancel-

l. gloss. 9. & 10. lib. 32. Catel. de donat. discr. 2. præd. 6. num. 19.6. Surd. decr. 34. lib. 1. cap. 18. n. 36. & 37. Peregrin. de

jure fisci lib. 1. tit. 3. n. 19. & 45. Cyriac. contr. 57. num. 4.

Catel. contr. lib. 5. cap. 89. num. 92.

Potissimum, quia in donationibus adjectæ fuerunt plures clausulae, quæ ostendunt eniam voluntatem Pontificis, quod hujusmodi donations effent perpetuae, irrevo-

cabiles, & omnino executioni demandandas ibi: Motu pro-

primo, &c. Officium predictum, illiusque pretium donatione

perpetua, & irrevocabili inter vivos, donamus, remittimus, &

condonamus, cum clausula sublata, & decreto irritanti: ut in valde debiliioribus terminis adverbit Peregrin. de jure fi-

sci lib. 1. tit. 3. n. 42.

Et donationes revocando, tenetur integrum Officium va-

riam refundere, & fine diminutione restituere, Ruin.

conf. 31. num. 22. & 23. lib. 5. Natt. conf. 554. num. 14. & 35.

Mafrill. de Magistr. lib. 1. cap. 27. num. 38. & lib. 3. cap. 5.

Valaf. consult. 22. num. 4. Capyc. Latr. consult.

38. num. 44. & 50. Autun. de donat. Regis lib. 1. part. 1.

cap. 3. Petra de potestate Principis quef. 7. principali n. 9. &

seq. Iefus de justit. & iuris lib. 2. cap. 5. dubit. 8. num. 40.

vers. rato. & Francisc. Marc. decr. 385. per totam part. 1.

& probant ali plures, infra allegandi.

Nec dicatur, quod Camera non debeat restituere pecunias, quas non receperit. Primo quia hanc objec-

tionem resipue supra deducit ex generalitate Bullæ Beati

Pii V. mandantis restituti premium, pro quo Secretarios Of-

ficia emisse, vel habuisse confiterit, quæ verba compre-

hendunt presentem casum ex allegatis. Secundo, quia hi-

causam magis stringit; etenim Papa donando officium,

vel condonando premium dicunt illud recipiebisse, cum do-

natio implicit actum, quia scilicet fingitur premium solu-

tum, & deinde restitutum donatio, ad text. In l. si quis

delegaverit, ff. de donat. l. veniente, & l. solutionis ff. de ver-

borum digni. latè Galerat. de renunci. lib. 2. cap. 4. num. 5.

& seqg. Tertiò, quia ita declaravit observantia Summo

Pontifici, qui soliti fuerunt donare, ut in facto,

quam observantiam omnino esse attendamus supra o-

tentis.

Et quartò, quia notoria est praxis, juxta quam Officia-

les emunt officia, ii enim bona fide faciunt ordines per-

sonis incertis, iii scilicet, qui resignaverit officium; re-

signatio autem fieri non potest sine scientia, & licentia

Principis, quare dum Secretarius sequendo publicum,

ignorarunt perlitas contrahentium, non est illis imputan-

dum, quod acquiescerint a donatarii, quoniam dicuntur

contrahisse cum ipso Princeps; eumque solum in Autorem cognoscunt ad text. & optimum Autem. de exhiben-

ti, Rev. P. Dom. de Luca de Regal. discr. 26. 27. 28. &

in omnibus num. 22. cum sequenti. Joannes Franciscus

de Ponte decr. 28. num. 19. & sequent. Rota in Romana locu-

Montium 28. Junii 1671. & quia ex facto, coram R.

P. D. Taya.

Imo in durioribus terminis, quod officium non possit

tolliri a potestate, licet illius prædecessor in iustitia offici-

um, & quodammodo miserrima esset conditio Prin-

cipii, si neque inter vivos donare possent, & eorum tem-

porum successores revocarentur, Peregrin. de jure

fisci lib. 1. tit. 3. num. 50. Cyriac. contr. 402. n. 40. Casti-

de conf. ultim. volum. lib. 5. cap. 89. n. 8. & seqg. Quod,

& plures practicatum videmus à Summis Pontificibus

ut ut donatione facta à fel. mem. Gregorio XV. de 62. Of-

ficiis testatur R. P. D. de Luca de Regal. discr. 2. num. 11.

& loquendo de istimis Officiis, Castracan. dñs. 29. cap. 2.

num. 19. Gratian. cap. 891. num. 14. & 28. ubi quod diffi-

cultas cadit in voluntate, non in potestate, congruique

19 aliud simile exemplum, quando Summi Pontifices Offi-

enim publicum commercium destrueret, eique penitus contrariatur, attenta praxi faciendo ordinem personis incertis cum approbatione Summi Pontificis, ut bene expliqat R. P. D. de Luca de Regal. discr. 2. num. 7. ver. tertii generis, Rota in dicta Romana locorum Montium 1671. coram R. P. D. Taya, cum aliis supra allegatis.

Reicienda est propter hujusmodi exceptione, quæ bonam fidem tolleret, cùm ad istum effectum sufficeret solus respectus honestatis, & urbanitatis, ad quam servient, & abdoluntur, & ab eo quod hæc conclusio non venit, ita abdoluntur supponenda, cùm in contrarium stet autoritas plurium magni nominis Doctorum, & signatur Jafon. in l. Barburius num. 44. & seq. ff. de off. Praet. Afflit. decr. 321. num. 7. Cyriac. Galeot. qui refert concordantes, ita namque opinione dicit in jure rei dicitur, quod beneficium Principis debet esse ab omni dimissione remota, Noguer. allegat. 5. n. 36. Gratian. cap. 891. n. 29. Rota coram Ubaldo decr. 478. n. 9. & seqq. & la-

te difficulto articulo Fagnanus in c. ex epis. de probat. nu-

11. cum seqg.

Idem quod etiam suadet fortissima, & indubitate ratio, quod utilitas dammum, & commodum cedere periculo domini, l. C. de persic. rel. vendite, l. etiam in fine C. de ju-

re dolum; quare scilicet si valor decretivus, dammum spectat ad Secretarios, quod Camera vellet ultra restituere, ita dum austus fuit, ad Secretarios spectare debet com-

modum, ad servandam æqualitatem inter partes, & de facto Camera plures vendit prelio currenti de tempore contractus; iteque attendi non debet quanti res sit empta, sed quanti de tempore presenti estimatur, Cyriac. contr. 169. n. 1. Rota decr. 197. n. 3. p. 15. ubi in terminis

36

11. cum seqg.

Secunda, quia tunc per viam legis generalis possunt re-

30 vocari concessiones gratuitæ, quoque aliter publicæ utilitatis provideri non potest, adeo adhuc utilitas, & obsequio doceatur, l. Gallus, §. & quid si in tantum in 2. lectura num. 28. ff. de liberis, & posthum Bellon. Jun. conf. 66. num. 5. Gabriel. de jure quef. non tollend. concl. 25. n. 2. & Cyriac. contr. 310. num. 25. Castil. contr. 2. lib. 6. titulus de terribus cap. 41. num. 193. vers. sed pro majori, R. P. D. de Luca de Regalibus discr. 148. num. 37. Capyc. Galeot. dñs. contr. 52. num. 2. lib. 1. ubi mate-

riam pluribus exornata Autun. de donat. Regis lib. 1. par. 2. cap. 1. num. 7. & igtur, Capyc. decr. 166. num. 6. Rota

coram Dunozier. Juniores decr. 482. num. 16. & in Pisau- ren. Indulsi 10. Decembri 1674. coram Reverendissimo D.

Decano.

Tertiò, quia lex universalis respicit omnes subditos, quod hic non verificatur, quia cum fuerit demandata restitutio pretii alios Officialibus, demptis istis particularibus, quorun officia ab initio provenientib[us] a Dataria titulo donationis, dispositio dicitur particularis, & obsequio non applicatur Bartol. in l. Tostis de politicitat. Ruin.

conf. 46. num. 4. lib. 1. Paris. conf. 1. num. 4. & seqg. lib. 1. Fagnan. in cap. consultationibus num. 79. de cleric. agrot. Suare de legibus lib. 1. cap. 7. per totum, Rota decr. 30. n. 19. par. 2. divers.

Ideo non obstat, immo mirificè faveat huic nostrae intentioni, retroquando argumentum, adducimus observantiam in similibus terminis nobis favorabiliem, in supplicationem enim locorum Montium vacabili facta à fel. mem. Alexand. VII. fuit restitutum pre-

31 dictrinam per se, absque replicatio, quod id factum fuerit, ut in puncto resipue supra dictum, qui tanta difficultate resipue, & rebus suis munificenter, non obligationis, quia ex ipso Bulla patet Summum Pontificem agnoscere articulum dubium, & in dubiis semper contra Ficicum est pronunciandum l. non potest ff. de jure fisci. Pontificium quia præcelerat maturum examen negotii in Congregatione particulari ad deputata, quare licet in supplicatione ex-

primatur munificencia, & liberalitas ipsius Summi Pontificis, non ideo excluditur quin legem faciat, ut in §. op. 43

11. lib. facta est, & rebus suis per solvendum, ita tunc in

12. lib. in rebus suis, ibi: hoc nostra lege humanitatis C. de jure dolum, ita ut non possit ad decisionem

præsentis questionis adduci,

confiterem, prætendi nequeat augmentum ejusdem pretii, postea supervenient, quoniam obligatio restituendi illud pretium, importat quidem ne posset minus refici, sed non tollit quin pretium, si fuerit auctum, dari non debet cum suo augmentatione; quia verba sunt demonstratiæ, non taxative, Gabriel. conf. 64. n. 5. lib. 2. & ipsa Bulla non respicit casum, quo pretium augeretur; ideo intelligenda venit, rebus sic stantibus Cravetta loquens de similibus Officiis venalibus conf. 95. n. 4. & de istismet tradit Fagnani. in exp. epistola n. 10. & 1. de probat.

44 Et tollit omnis difficultatem animadversio, quod haec Bulla facta fuit ad augenda, & amplianda privilegia Collegii; quare non debet restringi, Rota decr. 334. num. 2. pars. 9. recent. sed omnia veniunt sine diminutione restituta, in puncto Natta conf. 554. num. 34. vers. lex antiqua, & regula generalis, quo constituto semper intelligi debet, ut operetur aliquid ultra ius commune, Cravetta conf. 201. n. 13. Rota decr. 339. num. 3. par. 3. recent. quamobrem cum restituto pretii soluti esset de jure debita, nec circa illam poterat cadere illa dubitatio, necessario dic debet, quod noluerit Beatus Pontificis se refringere ad istum casum, cum frustra concedatur ea privilegio, quod ex dispositione iuri habetur l. 1. Cod. de Thes. lib. 10. Gonzales ad regul. 8. Cancellarie glof. 24. num. 149. Rota coram Coccini, decr. 1889. n. 8.

47 Nec urgat, quod Bulla Piana expresserit augmentum pretii currentis in Secretariatu proxime vacuato, quoniam non inde sequitur, quod respectu aliorum noluerit solvi augmentum; discrepans enim modus loquendi nihil operari, quorū aliud potuit ad maiorem declaracionem ex primi illius casu, qui prævidebatur, latè Rota decr. 345. n. 11. cum seqg. par. 16. recent. imò ex hac expressione bene argui potest, quod simile servari voluerit in aliis casibus, cùm una pars dispositionis declarat aliam 48 l. qui filiab. 17. in principio, l. si servias 50. in fine, ff. de legatis 1. Bononi. Fideicom 2. Januarii 1673. & exclusio, coram R. P. D. Taya, quoniam nobis unico verbo sufficiat responderi, quod dum in Bulla non deneratur expressæ restitutioi argumenti, dispositio suppletur ex dispositione Juris, Rota decr. 220. n. 19. pars. 11. recent.

50 Transfuso modo ad alias particulares Secretariatos, dicimus esse integræ restitendum pretium D. Equiti Acca- jolo, non obstante unica exceptione, quod non fuerit eius favore expedita resignatio. Certum est enim, quod hujusmodi Officia, respectu fructuum, & pretii, sunt in libero commercio, & possunt faciliter alienari, etiam fine afferentis Pape, Gratian. cap. 679. n. 12. cum seqg. R. P. D. Luca de Regal, cap. 62. n. 8. Rota decr. 116. num. 13. part. 4. tom. 2. recent. & post Merlin. de pizgor. decr. 114. num. 9. ideoque parum refert, quod littere non fuerint expedite, cum hoc solum fiat, ut Papa scire posse per cuius obtinum Officium sit vacuatum, ut bene Rota decr. 116. n. 14. vers. cefat difficultas pars. 4. tom. 2. recent.

52 Quemadmodum provideret voluit Beatus Pius Quintus, dum in Bulla demandavit, quod restituerentur pecuniae, quibus consisteret Secretarios Officia emisse, aut habuisse, que dipositio bene arguit pretium restitendum esse etiam illis, qui iolam professionem habent, licet dominum non sufficiunt consecuti, juxta text. expressum in l. stipulatio ifla. s. habere, ff. de verb. obligat. Decian. conf. 108. n. 32. lib. 3. Hondey. conf. 69. n. 35. lib. 1. Rota coram Butatto decr. 191. n. 12. & decr. 232. n. 4. Ubald. decr. 144. n. 1. Sed haec dicta sunt ex abundanti, quoniam ex facto habemus supplicationem suffic. signatam usque de anno 1673. & fel. mem. Clemente X. & ex hoc gratia remanerit perferenda, etiam abhinc expeditione litterarum, Rota de execu- tione Litterarum Apostolicarum pars. 1. cap. 2. num. 20. & seqq. ubi quod ideo obtin. Ponitios concedentes expedito fit super regula rationi congruit. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 2. num. 8. Amayden. de falso Dataria lib. 1. cap. 21. Rota decr. 281. n. 5. coram Merlino, & decr. 54. num. 27. coram Zarate.

54 Verum non solus D. Eques obtinuit gratiam signari, sed ultius plures infestis pro expeditione, antequam emanasset supplicio, nec quidquam potuit obtinere, quare cum in Bulla erectionis Collegii à fel. mem. Innocentio Octavo dispositum fuerit, quod resignationum admisso non posset impeditri, vel differti, eo ipso, quod impedimentum propositum à Dataria, in ejus dannum haberi debet pro concepia, & impetrata, Rota decr. 19. num. 10. part. 7. & decr. 318. n. 7. pars. 5. recent. Bich. decr. 270. n. 16.

55 Nec facit quod tunc temporis est proxima suppressio;

quoniam nobis sufficit, quod ea esset solummodo in mente retenta, & adhuc ad actum non perducta, ut exinde nihil valeat deduci, ad regulam, quod propositum in mente retentum, donec transeat in dispositiōnem, nihil operatur, Rota apud Pacific. de Salviano decr. 150. n. 12. Cav. decr. 635. num. 1. Burat. decr. 199. num. 4. & 5. cum aliis in decr. 360. n. 9. par. 16. recent. Potissimum quia, ut mox dicebam, in Bulla erectionis dicatur, quod resignatio, quavis ratione denegari, ut differti non possit, quae verba sunt generalia, & comprehendunt omnem casum, & sub tali dispositione Officiales contraxerunt, adeo ut, si resignatio impeditri, ipsi remanerent decepti, quoniam aliam non contraxissent ad text. in l. l. conventionalib. ff. de verb. obligat. Rota coram Seraph. decr. 225. num. 2. Eminent. Ottob. decr. 151. Royas decr. 64. num. 12. in fine.

Uterius est observandum, quod si Officium vacasset per obtinum Secretarii ante supplicationem, certè Dataria unus pretium sufficit superflaciat; quare ita à pari debuffit admitti resignatio omni temporis momento, quo Camera retinet solum lucranti Officium, ne contrahentes ad imparia judicent contra regulam text. in l. si id quod, ff. de resindenda vendit. Cravetta conf. 145. num. 13. Mantica de tactis lib. 2. tit. 4. num. 75.

Quæ certius procedunt, ex quo constat omnia suffit, candidè, & sincera gesta, quia confat de solutione scut. 22000. de signatura gratia per fel. mem. Clementem V. de petitione expeditionis, ut in simili de resignatione facta a fano, qui statim infirmus fuit jacerē coactus tradit A Ponte conf. 114. n. 4. lib. 2.

Similiter integrum pretium restitendum est R. P. D. 59 Cursio, & D. Abbati Leccio, quoniam licet ei à principio non fuisset admissa resignatio, dum postea illam admissit Sanctissimus Dominus Nostrus, postquam negotium fuit formiter discussum, & examinatum in Congregatione, cestat quilibet difficultas, Surd. couf. 167. n. 22. ubi in fortioribus soli servanda est securitas concessa, quoniam non sufficit concedenda, quodque debet a domino conservari, qui sic contraxit, Cyriacus ex gratia videntur corr. 21. n. 12. & 29. & comprobavit Doctissimus Nostr. R. P. D. Luca in ejus discussu super hoc ipso negotio edito. Publica enim fides non patitur quod contrahens cum licentia positiva, quando Officiales scribant proximan suppressionem, amittat pretium, ut in simili de solvente in moneta, quam scriebat esse probandam, Gratian. cap. 260. n. 19. Menoch. de arbitriis caſu 232. n. 25. & c. 5. cum aliis apud Royas decr. 405. n. 2.

Acedit quod tempore, quo irreptus rumor suppressionis ordinis dojam fuerat subuersus, & configuravit Eminent. Chisio, à quo unum reperire non valuerunt, & proinde tantum minus debet illius præjudicium irrogari, cum nequeant de negligentiā, aut mala fide imputari, ex quo non poterant amplius contradicere, & post empitionem perfectam non erat amplius locus penitentie, l. hec videntio ff. de contrabenda captione, Rota decr. 385. n. 3. p. 1. & decr. 408. n. 58. par. 16. recent. Quare licet ipsi fecerint omnes diligencias possiles, tamē, quia ex prædictis profuturæ non erant, ex quo fuerint omnes, nihil eis remansit præjudicatum, Rota decr. 567. n. 6. p. 1. decr. 362. n. 13. p. 10. rec. coram Mantica decr. 30. n. 3.

Vero ne ipsi omiserint facere omnes diligentias, quia procurari obtinere à Dataria nihil transeat, & non obtinerunt; ito licet suffit dictum, quod in licentia erat apponenda clausula circa approbationem pretii, que impeditri se Mercator, cui demandata fuit solutio in causa liberæ resignationis, pretium non exburbarit; tamē hoc potest factum non fuit, quapropter certior appareat bona fides Empitorum, quibus proinde venit restitendum integrum pretium ex allegatis.

Remanet Officium D. Marchionis Ruspoli, cujus respectu militant omnia in principio deducta, eique non obstat exceptio ingravescens atatis, ob quam Dataria admittere non solet resignations. Quoniam Bulla B. Pii Quinti mandat restitui pecunias singulis Secretariis viventibus de tempore suppressionis, que dispositio cum sit generalis, nec excepti fenes, verificatur etiam favore D. Marchionis, & ita in similibus causibus practicatum fuit, dum occasione suppressionis aliorum Officiorum, pecuniae fuerunt indistincte, & indistincte restituta, tum juvenibus, tum senibus, ut in facto.

Ceterum, pro eliminanda penitus omni difficultate, supplico adverri duo. Primo, quod D. Marchio Ruspolius in hoc negotio se habet mere passus, quia nec

resignavit, nec pejus admitti resignationem, quo casu applicantur ea, quæ dicuntur de falso Dataria circa non admissionem, Sed Dataria supprimit Officia, & sic privat D. Marchionem fratribus sui Officii, quare in actu voluntario debet solvere pretium, non absque iuri culpa amittit D. Marchio rem, & pretium. Secundo quod in Bulla erectionis fel. memor. Innocentio Octavi datu facultas Secretarii: ut liberè de eorum Officiis disponere valeat, nec quis ratione possit, aut debeat resignatio impeditri, vel differti, etiam Resignantes essent infrafirmi, & verisimiliter intra vijniti dies deceptri forent, & decederent, quanto minus potest denegari restitutio occasione suppressionis, si in fortioribus, etiam admissi debuissent resignatio facienda ab infirmo, cum Dom.

Quare, &c.

Cyriacus Lancetta Advocatus.

ROMANA PRETII SECRETARIATUM APOSTOLICORUM. TERTIA JURIS.

S U M M A R I U M.

- 32 Imo etiam in illis, quibus tantummodo actio ad rem committitur.
- 33 Gratia sola signatura Papæ perficitur.
- 34 Post signata supplicationem, si moratur Papa, ante litterarum expeditionem, gratia non extirat.
- 35 Immixtus privato interim non impedit effectus dominii.
- 36 Proxime expellendus non habetur pro expulso.
- 37 Agendum mensura non ab eo, quod erit, sed ab eo, quod est sumenda venit.
- 38 Contradictus claudicare non debet.
- 39 Claudiatus contradictus est postquam a Principe vitanda.
- 40 Princeps tenet servare illud naturale præceptum, quod tibi non vis alteri ne feceris.
- 41 Solutio antecedens facit cesare suspicionem fraudis.
- 42 Ex predicto de tue debita, & tamez denegata in odium denegantur, babetur pro effectuata.
- 43 Nemo sub fide Principis est decipiens.
- 44 Contradicte sine conseruare non potest, tanquam corpus sine anima.
- 45 Senes, & infirmi partantur.
- 46 Statum loquens de infimo verificatur in sene.
- 47 Princeps, ex intercallo, non potest concessionem adicere conditionem.

R.P. R. Estitendum est pretium, nedum ab unoquoque Officiali perfolutum in acquisitione Officii, sed currens tempore suppressionis Collegii.

Quod enim attinet ad pretium solutum, Constitutione Beati Pii Quinti expedita disponit: Officia revocari, seu Collectum supremi, vel extingui non posse, nisi restitutus prius restituerit, & cum effectu singulis Secretariis, tunc viventibus, integrè, & absque illa diminutione pecunias, pro quibus eos Officia emisse, aut habuisse confiterit; Unde cum habeamus causum à lege decimus, non est rationibus disputandum, l. proposito ff. Qui, & à quibus manumis. l. Ancillæ, ubi glof. verbo Quælio, & Bald. n. 2. c. de furti.

Nec in restituendo pretio potest fieri dñctimen inter eos, qui Officia emerunt immediate à Dataria, & eos, qui medietate, per resignationem sibi ab aliis Officialibus factam, sed omnibus restituentur est quod soluerunt, ut formaliter inquit Bald. loquens de reformatione editam per Commune Florentie de restituendo creditibus. Monis pecunias, quas verè confiterit debet conf. 44. num. 1. lib. 1. ibi: Sed ponamus quod adhuc meo confiteruntur trecenta, mibi vero posito in locis adhuc mei confiteruntur quingenta vel e converso, quid in pñctu? Respondet: Contradicte meus pretium formale constituit.

Et re vera, cum Piana Constitutione generaliter loquatur, generaliter est intelligendal. l. g. nondum ff. de arbitriis. l. de prelio ff. de public. in rem action. cumque Officia essent deinceps erectione resignabili, ut in litteris Innocentii Octavi, dum B. Plus statuit in causa suppressionis restitutus singulis Secretariis, tunc viventibus, integrè, & absque illa diminutione pecunias, pro quibus eos Officia emisse, aut habuisse confiterit; utique intellexit inter Secretarios viventes tempore suppressionis plurimos futuros, qui officia habuissent

restitutionem, ex resignations, sicuti effectivè plures aderant, etiam tempore editæ dictæ Constitutionis, conquerenter mandando restituti integræ singulis Secretariis pecunias per eos folutas, parimenti complexus est eos, qui prohabendo

H. Officio